

"EDINOST"

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanih ob torkih, četrtek in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— . . . 4.50 za pol leta . . . 6.— . . . 9.— za ves leto . . . 12.— . . . 18.—

Naročnino je plačevati naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč. izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglašni se računa po tarifu v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglašni itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravnništvo ulica Molino picolo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odprte reklame cije so proste poštne.

"Edinost je moč".

Narodna samouprava in sedanji sistem.

(Konec.)

„Slov. Svet“ je torej dokazal jasno in neovržno, da je narodna samouprava oni in sicer jedini okvir, v kojem si morejo narodi zagotoviti ne le svoj obstanek, ampak tudi napredek. Saj narod, ki bi bil že zadovoljen s tem, da živetari, da si hrani bomo ekzistenco, tak narod niti ni vreden, da živi; saj tako življenje ne bi bilo življenje, ampak le životarenje. Pravo življenje se nam kaže le v razvoju, gibačemo se v napredni smeri. Razvoj pa je mogoč le v svobodi, v pravi samodoločbi. To pa je ravno, kar nam more nuditi le narodna samouprava: pravico in svobodo v skrbi za kulturne potrebe, pripomočjo v to primernih organov. To je zmišl in namen narodne samouprave.

Imejmo le Madjare pred očmi, z njih dobrimi in slabimi lastnostmi! Njihov šovinizem, njihova nestrpnost in krivičnost, njihova kričeča nevhaležnost do dobrotnice-krone naj nam bodo v svarilen vzgled; ali vzgledujemo se na njih odločnosti, na njih jekleni doslednosti v doseganju svojih svrh, na njih železni vztrajnosti v borbi za vse ono, kar smatrajo oni svojim pravom! A glavnim svojim pravom smatrajo oni — to naglašajo oni vedno —, pravo do samodoločbe naroda! V borbi za to pravo so oni neizprosni. Ali ste ša kedaj čuli, da bi Madjari rekali, ko so se lotili kojega dela: „To ni izvršljivo, to je „sanjarija“! In ko govorimo tu o Madjarih, nimamo na mislih morda samo srditih Košutovcev, ampak Madjare sploh in iz vseh taborov. Zakaj naj bi se ne potezali mi z vso odločnostjo za nekaj — če tudi v ta hip res ni nade za uresničenje —, kar ne le ni neizvedljivo, ampak do česar mora priti prej ali slej, ker drugače ne pridemo do narodnega miru, ker drugače ne odpravimo nikdar vzrokov narodnim bojem, a dokler niso odpravljeni vzroki, trajati morajo tudi posledice. Posledice pa, narodni boji, so najnemoralnejši pojav, ker izvirajo iz krivičnosti. Ne smemo pozabiti namreč, da so narodi sestavljeni iz posamičnih človeških bitij, iz ljudi z vsemi njih prednostmi in slabostmi. Ka-

kor je pojedinec nagnjen k slabemu, tako so nagnjene k slabemu tudi skupine ljudi, kakor je često krivičen pojedinec, tako so krivični tudi narodi, a ta krivičnost se nam ravno v narodih najčešče kaže v zavisti in v gospodoželjnosti, ki se pa navadno skrivati pod pretvezo starih in namišljenih predprav, ali pa tudi „višje kulture“. A ker so zlasti taki narodi, ki so faktično gospodovali do sedaj, nagnjeni k slabemu, to je k nadaljevanju stare krivice, je pač jasno, da se krivica ne odpravi, dokler bo to zavisno od njih samih, dokler bomo imeli le oni v svojih rokah sukno in škjarje, dokler bodo rezali narodni, politični in kulturni kruh onim, koje so imeli do sedaj in jih imajo še, če tudi ne v toliki meri — pod seboj! Ali jasneje povedano: pravice in vlad tega prijateljskih odnosajev in miru med narodi ni pričakovati dotlej, dokler bode pojedinim narodom dana možnost nadvladanja nad drugimi, zlasti šibkejšimi narodi! To možnost treba odvzeti narodom. Kako! Jednostaven odgovor. Ker v prvi vrsti izobrazenje usposoblja narode za borbo za svoj obstanek in za razvoj, treba ravno tu zamašiti vir prepričanja, in sicer s tem, da se odnosi urede tako, da ne bode uprava kulturnih potreb tega naroda poverjena drugemu narodu, ampak da bode vsak narod sam upravljal svoje kulturne potrebe. V takem urejenju pa bi bilo baš ono, kar si mislimo mi — pod narodno samoupravo. To je, gospoda slavna, tisti nesrečni kolobar, iz kojega se nikakor ne moremo rešiti; naj letamo ob njega periferiji kolikor hočemo, vedno prihajamo zopet na tisto točko: miru med narodi ne bode in vsled tega ne preneha tudi nevarnost za naš narodni obstanek, dokler ne bomo sami imeli prilike in sredstev v rokah za povspesevanje svojih kulturnih koristi.

Ker pa si takega samodoločanja narodov ne moremo misliti ob sedanjem sistemu in ker so „Novice“ napisale tudi stavek: „Zato pa mi mislimo, da mi nimamo povoda se vedno zaganjati v sedanji sistem“, treba že, da tudi o tem napišemo par besed.

Svoje pomisleke, oziroma svoje zagovarjanje

poslala na Dunaj, da se izuča za pravnega doktorja. Ondi pa se ni brigal dolgo kar nič za „aulo mater“, nego je obiskoval za kuharičine denarje vsa gledišča, vse „kmetске bale“ in vse petkrajcarske plese. Ko pa je „izvedela“ kuharica, kaj počenja njen ljubi, odtegnila mu ni le svoje ljubezni, ampak celo svoj mošnjček. In zopet je stradal in prezebal ženijalni Meglica. Tedaj pa mu je šinila v glavo imenitna ideja: „Igralec postanem, — Sonnenthal, Levinsky, Girardi, Van Dyck so moji uzori!“ — Ko pa je delal izpit, zapodil ga je Krastel iz gole zavisti, bojé se, da bi vsled Megličine nenavadne igralske nadarjenosti propala nakrat vsa galerija starejših dunajskih umetnikov, ter mu zapisal v spričevalo: „Deklamation ganz ungenügend, keine Stimme, radebricht die Sprache, daher vollkommen ungeeignet“. In to vse iz zavisti radi Megličine ženijalnosti in strahu pred njegovo sposobnostjo! — Meglica se je tedaj užaljen polotil pravoznanstva in pisaril pri čifut-skem advokatu. Poleg tega pa se je pečal z lep-slovjem, glasbo in dramatikom. Tako je postal Meglica tekom šestih let velik estetik in jurist.

(Konec prih.)

sedanjega sistema opirajo „Novice“ na domnevanje kakor da bi mi zahtevali, „da se združijo v jedno celoto Štajerska, Kranjska, Koroška in Primorska“. V taki skupini bi imeli — takó trde „Novice“ — večino Nemci in Italijani in poleg tega da ni gotovo, da bi v premenjene razmere mogli prenesti tudi člen XIX. državnih temeljnih zakonov, ki je sedaj jedino varstvo naši narodnosti.

Tu moramo naglasiti, da je domnevanje „Novice“ v navskrižju z našo zahtevo. Mi ne zahtevamo take skupine, ker bi bila ista v nasprotju z načelom narodne samouprave; ako smo dosledni niti ne smemo zahtevati, da bi se združili z nami Koroška in Štajerska v svoji celoti, kojih dežel prebivalstvo je po večini nemško, ampak mi zahtevamo le, da bi naš narod slovenski smel sam skrbeti za kulturne potrebe vseh svojih delov, ne gledena sedanje deželne meje, torej tudi za slovenske dele dežel Koroške in Štajerske.

„Novice so v veliki skrbi za §. XIX. drž. temeljnih zakonov za slučaj, da bi prišlo do sprememb. Na to nam je odgovoriti, da mi ne nastopamo proti državnim temeljnim zakonom, sosebno proti določilom istih v narodnem pogledu, ampak obžalujemo le, da se ta določila ne izvajajo praktički. A kdo je kriv na tem, da je oni in isti §. XIX. še danes mrtva črka? Kdo dela sistematično proti temu, da bi določilo tega §. postalo meso in kri? Sistem! „Novice“ se nadejajo — in v tem jim moramo le pritrditi — zboljšanja razmer po razširjanju volilnega prava. A sedaj vprašamo: kdo ovira, da ne moremo priti do prave volilne preosnove, kdo zavlačuje to nujno reformo? Ali ne oni in isti sistem, ki hoče ohraniti po vsej sili vse dosedanje privilegije izvestnih stanov in skupin? Kdo ovira praktično izvedenje §. XIX, nego oni isti gospodovalni narodi, ki so stebri sedanjega sistema?!

Mi tudi nismo trdili, da bi bilo že vse storjeno z odpravo duvalizma, ali to rečemo lahko, da ta oblika že zato ne more biti koristna za razvoj Slovanov, ker se je bila ustanovila ravno v ta namen, da se zagotovi nadvladje: tu Nemcev in onostran Madjarov! A ravno zato, ker ni misliti, da bi se tako hitro odpravila duvalistiška oblika, ker je le gola istina, da ob sedanji uredbi ona polovica oziroma tam gospodovalni narod madjarski nadvladuje našo polovico in ker dosedanji vladni sistemi v Avstriji niso nikdar pokazali potrebne odporne sile proti pretiranim zahtevam one druge polovice, oziroma tam gospodovalnega naroda madjarskega: ravno zato je še posebno opravičeno zahtevanje, da se premeni vladni sistem v tostranski polovici v tej smeri, da pridemo do potrebne odporne sile, kar pase more zgoditi le po okrepitju slovenskih narodov v Avstriji.

Pri tem pa treba pomisliti še to, da po okrepitju Slovanov v tej polovici, oziroma po ustvarjenju primerne odporne sile proti madjarski gospodoželjnosti, bi madjarski šovinizem izgubil dokaj svoje moči za tlačjenje narodnostij na Ogerskem. Tako bi se zopet okrepilo slovanstvo onkraj Litve in dosledno avstrijsko-slovenska skupnost.

Kako pa bi bilo možno in najhitreje priti do ukrepljenja slovenskih plemen v tej polovici? Po poti, na katero nam dosledno kaže „Slov. Svet“ in koje smo označili gori tudi mi — po poti narodne samouprave.

PODLISTEK.

2

Izgled mladeničem.

(Dajlo).

Kako srečen je bil tedaj Meglica nad tem novim epohalnim uspehom svoje ženijalnosti! Samega veselja se solzeč hitel je k svoji ljubici. Ne da bi potrkal, planil je v njeno sobico, kjer je presanjaril v platonični ljubezni s Tončiko toliko krasnih uric! Ko pa je pogledal v Tončikino sobo, zazrl je na svojem navadnem mestu dolgega ru-javega vojaka velikanskih brk, hudih očí in, kakor bi bil doma, opravljenega le z belo srajco v rdečih hlačah in visokih škornjah. Ko je Meglica prašal Tončiko nekako razburjeno, kaj ima pri njej opraviti ta nepoznani gost, prijel ga je poslednji za vrat ter ga preklinjače vrgel pred vrata.

Nad Tončikino nezvestobo je bila nepopisno žalostna njegova duša. Proklinjal je ves svet, rotil se in jokal ter začel pesnikovati najturobnejše elegije. Potem pa je šel v semenišče. Ker pa je bil „lep“ fant, zaljubila se je vanj postarna kuharica ter ga nalik Luther svojo Katrico izvalila iz semenišča. Kuharica, goječa visoke nade, ga je

Proti trditvi „Novice“, da nimamo povoda se vedno zaganjati v sedanji sistem, mogli bi sicer jednostavno navesti jedno samo dejstvo: dose-
danje vseh tega sistema. Od podelje-
nja ustave gospodari ta sistem v Avstriji nepretržno,
a vseh je tak, da v tej kakor v oni polovici
vlada neslovanska manjšina nad slovansko, oziroma
slovansko-romunsko večino, da Madjari hočejo rušiti
celo slovesnimi pogodbami zjamčeno nezavisnost
Hrvatske in da vnanja politika monarhije nosi ma-
lone izključno madjarski značaj.

Taki so vspehi tega sistema, tako govore
dejstva! Facta loquuntur!

Ali imamo Slovenci očigled takim dejstvom
res povoda vneti se za tak sistem, ali da go-
vorimo z „Novicami“: „ne zaganjati se v sedanji
sistem“?

Članek v „Novicah“ se kar trese pred vsako
vsako morebitno spremembo v sedanjem vladnem
sistemu, češ, potem utegne priti še kaj slabšega;
in se sklicuje posebno na to, da se je po pogodbi
med Ogersko in Hrvatsko le poslabšalo položnje
drugih narodnostij na Ogerskem. Ali ako bi se
hoteli postavljati na tako stališče, rekli bi na sta-
lišče strahu pred vsako spremembo, potem bi bila
sploh nemogoča vsaka reforma, in že celo soci-
jalna. Kajti vsaka socialna reforma je skok v temo,
skok v negotovost; vendar morajo priti socialne
reformne, ako nočemo, da pride socialna revolucija!
Tisto sklicevanje na žalostno položnje narodnostij
na Ogerskem pa sploh ne velja v tem slučaju,
kajti pogodba Hrvatske z Ogersko ni toliko kriva
na žalostnih narodnostnih odnošajih v državi o-
gerski, ker je ta pogodba le posledica duvalizma,
ampak vira zlu je iskati v dejstvu, da se je ravno
duvalistiška oblika z a s n o v a l a vsled onih vna-
njih uplivov, ki hote preprečiti s pomočjo madjar-
skega plemena, da slovanska plemena ne pridejo
do primerne veljave. Hrvatje so morda res grešili
se svojo „nagodbo“, ali prava nevarnost za nas
tudi v namenu, ki so ga protislovanski
uplivi, izkoristivši nesrečo leta 1866, nadeli du-
valistiškemu sistemu.

A ker so dosedanji vladni sistemi v tej po-
lovisi osredotočali svoja stremjenja ravno v ohran-
itev duvalizma, torej v podpiranje onega namena,
menimo, da smo dosegli dokaz, da boj proti
sistemu ni ravno tako neopravičen, kakor bi nas
hotele uveriti „Novice“.

„Novice“ se nadejajo celo dobrega od nade-
ljevanja centralizma, seveda pravičnega, ne pa
tacega, kakor je bil dosedanji — nemški.

Proti osredotočenju vse oblasti v središču
države moramo se izjaviti najodločneje, ker je tak
sistem v nasprotju z načelom samodoločbe narodov.
A „Novice“ so se postavile z zagovarjanjem cen-
tralizma v nasprotje ne le z nami, ki se potezamo
za narodno samoupravo, ampak tudi v nasprotje z
dalmatinskimi Hrvati, ki se drže državnega prava
hrvatskega, s Čehi, ki zahtevajo svoje državno
pravo, in tudi s Poljaki, ki so zagovorniki deželne
samouprave, torej v nasprotje z večino slov. prebiva-
stva te polovice. Ali je po takem najmanj nade,
da bi kedaj prišli do tacega „pošte-
nega“ centralizma?

Ker pa „Novice“ same priznavajo, da je de-
želna avtonomija kvarna za nas Slovence, ker nas,
izvemši deželo Kranjsko, povsodi pesti nam ne-
prijazne večine; in ker je dokazal „Slov. Svet“,
da bi izvršenje glasovitega §. XIX. drž. osn. za-
konov potom narodne samouprave le gladilo pot
do doseženja državnega prava Hrvatov in Čehov,
menimo torej, da se nam je posrečil dokaz, da vsi
Slovani morajo le želiti, da se sedanji sistem
umakne taki uredbi države, da bode
narodom odvzeta prilika delati kri-
vico drugim narodom. To se pa more
zgoditi le na ta način, da bode vsak
narod sam urejal svoje kulturne po-
trebe! Jasna je torej velika korist
narodne samouprave!

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 29. aprila 1896.

Državni zbor. Poslanska zbornica.
O včerajšnji seji govorimo na drugem mestu, v
vesti „K položnju“. — Tudi gosposka zbor-
nica je imela včeraj svojo sejo in je vsprejela

zakon o penzijah državnih uradnikov, njih udov in
sirot, kakor ga je vsprejela in predložila komisija.
Pokojnina prvih treh razredov bode torej znašala
3000 gld. Zakon določa tudi, da v slučajih ko je
uradnik postal nesposoben za službo vsled poško-
dovanja ali bolezni, ne samozakrivljene, se bode z
istim postopalo tako, kakor da je služil 10 let.

K položnju. Važnost dejstva, da je cesar
vsprejel dra. Luegerja v avdijenciji, je tako očitna,
da jo pripoznavajo od vseh strani. Ta važnost pa
se najpristneje zrcali v jezi nemških liberalcev
proti vladi, ki je — kakor pravijo — „zakrivila“,
da je prišlo do toli sijajnega pripoznanja krščansko-
socialnega gibanja. Avdijencija je bila sicer v ve-
liko zadoščenje osebi Luegerjevi, ali posrednje tudi
vsej njegovi stranki. Jezu levičarjev dobila je
duška v seji kluba združene levice, v koji seji so
zahtevali nekoji poslanci, naj nemška levica takoj
prestopi v opozicijo proti grofu Badenju in so-
sebeno proti volilni preosnovi. Tej zahtevi so se
sicer uprli zmernejši člani levice, zlasti veleposest-
niki, vendar pa so dosegli odločnejši člani, da se
predvčerajšnjem ni moglo vršiti glasovanje o §. 2
volilne preosnove. Vsled tega upiranja je zašel
grof Baden nenadoma v zadrege. No, levičarji so
modri računarji in imajo sešteto na prstih, da
njihovi želodci ne bi mogli več prebavljati trdega
kruha opozicije; in tako so včeraj lepo glasovali
za vladni načrt volilne preosnove. Zbornica je
namreč v včerajšnji seji z ogromno večino vspre-
jela §. 2 volilne preosnove, koji §. prepušča de-
želni zborom, da-li je uvesti direktne volitve za
volitev poslancev pete kurije v dotični pokrajini.
Potem je zbornica pričela razpravo o razdelitvi
volilnih okrajev in je vsprejela istotako z veliko
večino vladni zakonski načrt za premembo državno-
zbojskega volilnega reda.

Odpoved dra. Luegerja je že prispela v roke
vladnega komisarja dra. Friebeisa. Poslednji je že
priobčil vsem članom mestnega zastopa dunajskega,
da se bode nova volitev župana vršila
dne 6. maja. Antisemitski klub v občinskem za-
stopu je imenoval odbor 19 členov, kojemu bode
določiti one člene stranke, na koje bi se bilo ozi-
rati za mesto župana.

Politiška ekspozitura v Piranu. Kakor
smo že omenili, odredilo je ministerstvo za notra-
nje stvari, da se v Piranu zasnuje ekspozitura
politiške oblasti. Ekspozituro bode vodil jeden
okrajnih komisarjev in bode delokrog iste obsejal
vso občino piransko. Nočemo razmotrivati tu o
uzrokih, ki so doveli do te naredbe — saj so
vsakomur na dlani —, niti se nečemo spuščati v
ugibanja, da-li je pričakovati blagodejnih posledic
od tega koraka, konstatujemo pa, da je naš „In-
dipendente“ odgovoril na to vest s tem, da je v
tesni zvezi z isto prinesel poročilo o „bichierati“
(priateljski sestanek pri kozarcu vina), prirejeni v
čast novo imenovanemu vitezu — krone italijan-
ske, kapitanu Lovrenou Rosso! Kako smo že rekli
v današnjem zjutranjem izdanju: Piranci ostanejo
Piranci! Za zboljšanje razmer trebalo bi še vse
drugačnih sredstev!

Kakor smo poizvedeli, imenovan je voditeljem
ekspoziture dosedanji komisar pri okrajnem gla-
varstvu v Polju, Jakob Rubelli pl. Sturmfest.
Isti je popolnoma več hrvatskemu jeziku.

Madjari in Srbi. Madjari se še vedno ne
morejo pomiriti, ker je srbska vlada nastopila toli
odločno proti sodelovanju Srbov na milenjskih
slavnostih. Da kaj poizvé o pravih vzrokih, ki so
doveli srbsko vlado do tacega odpora, podal se je
neki časnikar k ministerskemu predsedniku srb-
skemu, Novakoviću. Le-ta je povedal, da je srbska
vlada zato prepovedovala svojemu zastopniku na
Dunaju in generalnemu konzulu srbskemu v Bu-
dimpešti, udeležiti se slavnostij ob otvoritvi mile-
nijske razstave, ker se bodo v sprevedu nosili znaki
in zastava srbska, ki spominjajo na zmago Madja-
rov nad Srbi. Ministerski predsednik je še posebno
naglasil, da, ako bi se v Carjemgradu zasnoval
tak spreved, bi gotovo avstrijska vlada odrekla
svoje sodelovanje, ako bi se imele nositi v slav-
nostnem sprevedu trofeje, ki so jih pridobili Turki
v bojih proti — Ogrom!

Čudni so res, ti Madjari, ki bi hoteli, da
slovanski narodi sodelujejo celo na takih slavnostih,
kojim je namen žaliti v dušo uprav iste narodnosti!

Italijanska poslanska zbornica sešla se
je včeraj v novo zasodanje. Dasi je bilo pričako-

vati že v prvi seji mnogo viharjev g edé afričan-
ske politike, vendar pa še niso zavihrale strasti, ker
„protiafričani“ niso imeli časa v to. Namesto da
bi si ubijali gospodje glave z Afriko, priredili so
rajše strašansko zmešnjavo, ko je šlo za potrjenje
izvolitve poslancev De Felice-Ginfride in Barbata.
Glasovali so tri- štirikrat, a vseh glasovanju bil
je vselej negotov. Ne poznamo sicer poslovnika
italijanske poslanske zbornice, vendar pa menimo,
da isti ni baš popolna podoba uzornosti, ker iz-
gublja zbornica toliko dragocenega časa ob jedno-
stavnem vprašanju gledé veljavnosti izvolitve ko-
jega poslanca in ker ob taki priliki more navstati
splošna zmešnjava. Slednjič je došel nekdo na
pametno misel, da naj gredó na desno oni poslanci,
ki odobrujejo izvolitev omenjenih tovarišev, oni
pa, ki je ne odobrujejo, pa na levo. Šteli so in
preštevali, a še niso znali pri čem so. Slednjič,
po težkih mukah, posrečilo se je konstatovati, da
je izvolitev De Feliceja in tovariša mu Barbata
odobrena z dvema glasoma večine. Crispiljevi
pristaši niso glasovali. — Zbornica bi bila imela
zatem razpravljati o zakonu gledé uporabe kredita
za Afriko, toda Rudini je naprosil zbornico, da naj
bi se ta razprava odložila do prihodnjega pone-
deljka, kojega dne pride pred zbornico vsa afri-
čanska politika. Zbornica je pristala na to željo.
— V ponedeljek torej bode zelo zanimiva in brž-
kone tudi zelo viharna seja.

Kitaj in Rusija. Notoriška istina je, da se
odnošaji med Kitajem in Rusijo postali najprisrč-
niši. Najpristnejši dokaz o prisrčnosti teh odnošajev
je pač dejstvo, da se vzdržuje vest o sklepu v
našem listu že omenjene tajne pogodbe med tema
dvema državama. In tudi to je značilno, da tudi
listi, ki gotovo ne simpatizujejo z Rusijo, pripo-
znavaajo brez ovinkov, da se vpliv in ugled te
države širita v Aziji bolj in bolj. Muogokrat je
celó dobro, da čujemo take glasove. Tako piše n.
pr. „Deutsches Volksblatt“ — v nasprotju z dru-
gimi glasovi, ki so hoteli potajiti omenjeno po-
godbo —: „V novejši čas zahtevajo zopet pozor-
nosti odnošaji v vzhodni Aziji. Rusija se ne zado-
voljuje z zmago, priborjeno nad Angleži in Ja-
ponci v Korei, kjer ima vse niti v svojih
rokah, ampak je sklenila s Kitajem tajno po-
godbo, po koji pride ta država popolnoma v ruske
roke, toliko v vojaškem pogledu na kopnem in
na morju, kolikor tudi v družih obzirih. To po-
godbo vzame Li-Hung-Čang seboj v Petrograd in
Moskvo in se tam tudi podpiše. S tem, da ta po-
godba prepušča Rusom: kitajske vojake, vzhodne
in evetualno severne pokrajine, pristanišča po
želji, gradnjo železnice in trdnjav na kitajski zemlji,
tako postanejo Rusi v resnici gospodarji naj-
važnejega dela kitajske države, onega dela,
na kojem so najbolj interesovane evropske vlasti
v trgovinskem pogledu.“

Tako nemški list. To bi kričali italijanski
šarlatani, ako bi bili dosegli v Afriki le senco
tarih vspehov!

O homatijah v južni Afriki. Našim čita-
teljem je izvestno še v spominu, kako so Angleži
uprizorili napad na samostojnost republike trans-
vaalske, kako se je Nemčija odločno potegnula za
republiko, in kako so se morali Angleži slednjič
umakniti, ne ravno posebno častno. Po uvedeni
pravdi obsojenih je sedaj pet vodij vojske an-
gleško-afričanske družbe na smrt. Tako je na-
znanil minister Chamberlain v poslanski zbornici
angleški, dostavivši, da se je obrnil do predse-
dnika imenovane republike s prošnjo, naj milostno
premeni to kazen. Zbornica angleška je ob grobni
tišini vzela na znanje to, za ponosni Albion po-
niževalno vest.

Različne vesti.

Priznanja in odlikovanja povodom porinjenja
ladije „Budapest“ v morje. Dunajski službeni list
javlja: Nj. Vel. cesar je dovolil, da se izreče Naj-
više priznanje predsedniku tržaske trgovinske in
obrtne zbornice, predsedniku upravnega sveta
delniške družbe „Stabilimento Tecnico Triestino“,
baronu Reineltu. Nadalje je cesar dovolil, da
se priobči Najviša zadovoljnost upravitelstvenemu
ravnatelju zavoda „Stabilimento Tecnico Triestino“,
vitezu Gaddumu ter je podelil: red železne
krone III. r. načelniku graditeljev strojev inženirju

Gustavu Lendekaju, zlati križec za zasluge; s krono, vodji - inženirju Lucijanu Riesu; srebrni križec za zasluge, s krono, višima mojstroma Ivanu Borriju in Dominiku Rosettiju ter monterjema strojev Josipu Panfiliju in Viljumu Reinholdu.

Imenovanje pri financih. Predsedništvo finančnega ravnanstva na Primorskem imenovalo je davkarjem v IX. pl. razr. kontrolorja Frana Rožiča, davkarskima kontrolorjema v X. pl. razr. oficijala Matijo Bastianutti in pristava Rudolfa Krševanija, davkarskim oficijalom v X. pl. razredu kontrolorja Iv. Bana ter davkarskim pristavam vežbenika Alojzija Osbata.

Imenovanje pri gozdnarstvu. Minister za poljedelstvo imenoval je gozdnarskim svetovalcem deželnega gozdnarskega nadzornika, višega gozdnarskega komisarja Josipa Pučiča.

Pogreb monagr. Luke Jerana bil je, glasom ljubljanskih listov, jasen dokaz, kakó visoko čislani so bili pokojniki pri vseh slojih občinstva ljubljanskega. Truplo pokojnikovo je blagoslovil knezoškof dr. Missia, spreved je vodil prošt dr. Klofutar. Spreveda udeležila so se poleg dijakov in gojencev ter gojenk sirotišč, razna društva s svojimi zastavami, dež. glavar Detela, več dež. poslancev, ljubljanski župan na čelu raznih občinskih svetovalcev in ogromna množica ljudstva, med katerim je bilo do 100 duhovnikov škofije ljubljanske. Na krsti bilo je več lepih vencev, med temi venec „Slovenske Matice“. — Včeraj bilo je duhovno opravilo za pokojnika. Pontifikalno črno sv. mašo je daroval stolni prošt dr. Klofutar.

Mestni svet tržaški bode imel nocoj ob 7. uri svojo IX. letošnjo javno sejo. Na dnevnem redu je 2 toček, tičečih se večinoma ožjega notranjega gospodarstva in pa poročilo šolskega odseka gledé poziva vlade, da naj mestna občina imenuje svoje poverjenike, ki naj bi se udeležili razpravljanj gledé tega, da vlada prevzame občinski srednji šoli tržaški (gimnazij in realko) v svojo upravo. — Dasi nismo poučeni o tem, kar se dogaja za kulisami našega mestnega sveta, sodimo vendar, da bode dala ta točka vrli naši „liberalni“ večini zopet več ali manj zaželeni povod, da se upré želji vlade „z vsemi štirimi“. Skušnja nas uči, da se „liberalna“ večina našega mestnega sveta (in z njo takozvani „konservativci“) vselej postavljajo po robu vsaki želji vlade, toliko bolj je pričakovati, da ne prepuste vladi kar meni nič tebi nič svoji „vzgaljalski“.

Doneski za možko podružnico družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu. V pušici Slovenske Čitalnice v Trstu se je nabralo 6 kron 56 stot. V gostilni Štoka se je nabralo 5 kron 70 stot. temu znesku je dodala gospa Štoka 60 stot. G. Večeslav dr. Kenda zdravnik v Trgu, na Vipavskem, prebravši knjižico „Čuvajmo svoje prastarine“ in „Obnarodimo še nekaj“ je daroval 10 kron. Ker so bili obdarovani knjižico „Obnarodimo še nekaj“ so darovali g. M. Primožič in veleč. g. župnik J. Dugulin v Ajdovščini po 2 kroni in dr. O. Rybář 1 krono. J. M. je daroval 86 stot., zasluženih na biljardu. V veseli družbi v Tomaju je nabral kraški narodni fant 2 kroni 30 stot., Vesela družba pri Pertotu v Boljanu je darovala 2 kroni 30 stot. V spomin pok. Jakoba Štrukelja je nabrala družba v Trebčah 7 kron 6 stot. Ravno fienčkanjerji so darovali 1 krono.

Učiteljsko društvo za sežanski okraj bode zborovalo dne 7. maja ob 10. uri dop. v Sežani. Dnevni red: 1. O društvenem delovanju v preteklem letu. 2. Pregled letnega računa. 3. Volitev 3 pregledovalcev računov. 4. Naloga ljudske šole v gospodarskem oziru. 5. Razni predlogi. 6. Volitev delegatov. 7. Volitev odbora.

Slovenskim učiteljem okraja koperskega. Na obnem zborovanju slovenskega učiteljskega društva v Boljuncu dne 7. maja t. l. se bodo pele (iz hrvatske pesmarice „Kolo“) pesmi, naznačene s tekočimi št. 4., 11., 13., 23., 44., 60., 79. in 115.

„Delavsko podporno društvo“. To društvo bode imelo svoj redni obli zbor dne 10. maja t. l. Poročilo za upravo leto 1895. naglašava veliko važnost tega društva in v moralnem pogledu in ravno z ozirom na to veliko važnost je obžalovati, da število členov — dasi znaša nad 1000 — še vedno ni v pravem razmerju z velikim številom slovenskih delavcev v Trstu. Poročilo pozivlja torej slovenske delavce, naj se pridno upisujejo v to dru-

štvo, kjer najdejo materialnega in moralnega dobička. Poročilo graja nadalje one ude, ki proizročajo društvu škodo s tem, da se neopravičeno prijavljajo bolnimi, kajti zdravnik časih ne more odreči podpisa, da-si ve, da je dotičnik simulant. Če je torej odstopajoči odbor včasih strogo postopal s takimi osebami, storil je to le društvu na korist. Vzlic takim nevšečnostim, naglašava poročilo z veseljem, da je v tem upravnem letu nad dva tisoč čistega dobička. Še izdatnej bi bili ti dohodki, ako bi bili vsi členi točno vršili svojo dolžnost do društva. Vzrok, da ni toliko členov, kolikor bi jih lahko bilo, je tudi v tem, da društvo do sedaj ni moglo prisiliti gospodarjev, da bi plačevali tretjino udnine, kakor za okrajno blagajno. Ker pa je slavna vlada pripoznala naše društvo jednakoveljavno z okrajno blagajno, ukreniti bi morala kaj, da prisili gospodarje do vršenja svoje dolžnosti tudi do našega društva. Nadejati se je torej, da vlada ustreže tej naši zahtevi; vsaj namignilo se je v tem zmislu od merodavne strani. S tem bi bil odpravljen glavni vzrok, ki je odvrčal od „Del. podp. društva“ na stotine delavcev. Vendar pa ne bi smela nobena stvar dajati povoda našim delavcem, da se upisujejo v druga neslovenska društva ali v okrajno blagajno, kajti v naših društvih dobivajo poleg materialne pomoči tudi moralnega okrepljenja. Na obnem zboru bode odbor predlagal tudi neke spremembe društvenih pravil, kakor jih je nasvetovala posebno v ta namen sestavljena komisija. Bolnikov je bilo v minolem letu 492 (92 več kakor v prejšnjem letu); slučajev bolezni pa 631. Na podporah, pogrebščinah in bolnišnici se je izplačalo skupno 9598 gld. 26. nč. Samo zdravila so se dala 500 členom. Zdravila in kopelji so stala 1149 gld. 06 nč. Izdalo se je torej ukupno za zdravniške in podporne namene 10.792 gld. 32 nč. Poročilo zaključuje z iskreno željo, da bi se širila med našim ljudstvom prepričanje in zavest o koristi tega društva.

Iz priobčenih računov posnemamo, da je imel bolniški zaklad dohodkov 16.816 gld. 59 nvč. in je bilo z dnem 31. decembra 1895. v blagajni 48 gld. 50 nvč. Upravni zaklad pa je imel v minolem letu dohodkov 10.559 gld. 05 nvč. in je bilo z dnem 31. decembra 1895. v blagajni 99 gld. 46 nvč. Premoženje upravnega zaklada je znašalo dne 31. decembra 1895. gld. 12.450-91, bolniškega zaklada pa gld. 7.143-07. Ukupno premoženje znaša torej 19.593 gld. 98 nvč.

Belež te posnetke iz poročila za leto 1895. izreči moramo svojo zadovoljnost na lepem razvoju tega našega najmočnejšega društva ter zahvalo onim, ki je vodijo spretno in razumno. Čestite člene pa pozivljamo, naj pokažejo svoje zanimanje za društvo s tem, da se polnoštevilno udeležé rednega občnega zbora, ki bode dne 10. maja t. l. ob 3. popoldne v telovadnici „Tržaškega Sokola“.

„Tržaški Sokol“ razpošilja vabila na veliko telovadbeno akademijo, ki bode, kakor znano, prihodnjo nedeljo dne 3. maja v društveni telovadnici. Ako morda koji rodoljub ne bi dobil povabila, naj tega ne vpoštevaj v greh Sokolovemu odboru, ki ima sedaj posla preko glave, ampak naj tako pomoto blagovoljno opravi ter naj se obrne ali do društvenega učitelja telovadbe v društveni telovadnici, ali pa do uredništva našega lista.

Iz Sežane nam pišejo: Vedi tudi Ti, draga „Edinost“, da naše sežansko ženstvo ne spi v narodnem spanju, ampak dela in se giblje. O tem nam priča izvršitev občnega zbora tukajšnje ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda, ki se je vršil dne 26. t. m. v prostoru gospe Franje Guličeve.

Naša podružnica bila je skoro letos osamela, ker zgubila je vrlo predsednico, gospo Zinko Ribarjevo, ter neumorno blagajničarko, gospo Marijo Skrinjarjevo, ki ste se obe preselile v Trst. No, prepričane smo, da bodeti vedno in povsod delovali v prosep mile naše dece. A hvala Bogu, tudi v nas ni propalo narodno delovanje.

Občnega zbora udeležilo se je častno število častitih družabnic. Gospa podpredsednica Antonija Gabršček pozdravila je navzoče z lepim govorom. Istotako poročala je blagajnica in tajnica, gd.čna Maša Dolenčeva, o gmotnem stanju podružnice.

Enoglasno je bila izvoljena za predsednico

preblagorodna gospa Josipina Dukičeva; se smemo nadejati, da bode nadaljevala isto pot, v ponos naši podružnici, kakor bivša predsednica.

Njej namestnica je gospa Franja Guličeva, blagajničarica gd.čna Antonija Drufovka, njej namestnica gospa Adela Omahnova, tajnica gd.čna Maša Dolenčeva, namestnica gospa Marija Pregljeva. — Odbornicami so izvoljene sledeče gospodičine: Josipina Orbičeva, Ivanka Lozejeva (Tomaj), Zvezdoslava Delakova (Štorje), Dragotina Obersnelova (Divača).

Pregledovalki računov pa gospa Franja Guličeva in gd.čna Nežika Pitamčeva.

Pohvalno moram omeniti, da so nam k vspehu naše podružnice mnogo pripomogle gd.čne poverjenice, v prvi vrsti gd.čna Ivanka Lozejeva, učiteljica v Tomaju, gd.čna Zvezdoslava Delakova v Štorjah in gd.čna Dragotinka Obersnelova v Divači.

Vsa čast požrtvovalnim rodoljubkam v Lokvi kakor gd.čni Muhovi in Šarfovi, koje nabirajo tudi svojo pokroviteljnino, kakor tudi v Klanecu biva-jocim domoljubkam.

Ni vsacemu znano, kako neprijetno je beračenje v korist družbe, ne rečem, da bi se ne bilo uljudno vsprejeto pri olikancih, a koliko nagovarjenja in moledovanja treba pri priprostitih in stiskežih, predno se izleče iz njih kak vinar. A vse te neprijetnosti kmalu minejo, ko smo se prepričali da naš trud ni zastoj, da naše delovanje je plodono.

Ker tudi me ženske smo poklicane na narodno delovanje, na polje narodne požrtvovalnosti, naj vsaka milih sester stori to, kar jej je le mogoče, da pomaga svojemu zatiranemu slovenskemu narodu. S slavno družbo sv. Cirila in Metoda vsklikam tudi jaz:

Delajmo, drage sestre, ter ne naveličajmo se domorodnih naporov.

Nadoslavovna.

Iz Gorice nam piše dopisnik: „Čudil sem se, da uredništvo „Edinosti“ je na-se obrnilo moje res pikre besede proti — dopisniku „z Goriškega“. Saj uredništvo se vendar ne more identifikovati z dopisnikom, ne sprejemati nase vse odgovornosti. Jaz nisem ni najmanj mislil na „Edinost“, ki mi vseskozi ngaja in jo povsodi priporočam; ali prav zato mi ni vsejedno, ali se njena poročila o goriških odnosajih (o naših veljavnih osebah) njemajo z resnico ali ne, to pa v interesu stvari in „Edinosti“ same. Dodatek k mojim vrsticam v nedeljskem listu je bil nepotreben“.

Nesreča v novem pristanišču. Mihalj Jurković, rodom iz Dalmacije, 49leten mož, služi za krmarja na Lloydovem parniku „Venus“, ki je sedaj zasedran v novem pristanišču. Predsinočnem je Jurković vžgal svetilnico, nahajajočo se pri odprtem urodu v spodnja skladišča parnika, kamor so vkrcavali blago. Po naključju se ru je spodletelo in siromak je telebnil v globočino. Mornarji so hiteli, da ga spravijo na krov. Nesrečnež se je zvijal v strašnih bolečinah, dasi ni bilo videti, da se je kje pobil. Zdravnik parnika „Venus“ in potem zdravnik z zdravniške postaje konstatovala sta, da si je nesrečni krmar zlomil bržkone križ, in da si je pretresel vse drobje. Zdravnika sta ga dala prenesti v bolnišnico. Malo je nadeje, da ostane ponesrečeni pri življenju. Ubožec ima ženo in dvoje nedoraslih otročičev.

Koledar. Danes (30.): Katarina Sienska, dev.; Marijan, mučenec. — Jutri (1. maja): Filip in Jakob, apostola. — Polna luna. — Solnce izide ob 7. uri 57 min., zatoni ob 7. uri. — Toplota včeraj: ob 7. uri zjutraj 14.5 stop., ob 2. pop. 16.5 stop. C.

V izjasnenje in uterjenje.

(Dalje)

Mnogi drugi Sloverji tudi dvojine nimajo; le lužiški Serbi, dasi „Nemcami obkoljeni“, in mi smo jo ohranili; ali naj se ji odpovemo zgubežem na ljubo? In brez nje bi si še kako pomagali. Pred več leti se je neki zdaj jako velik gospod nekako posmehoval naši vbogi slovensčini, ker se vbija z dvojino, pomislite, v 19. stoletju! Tako malo se mu je zdela potrebna ali koristna. In mi

(Dalje prih.)

Namen mojina razprava je prejasen. Opozoril sem z njima samo na najkosomeče grehe v današnji slovenščini, ki jih delajo dan na dan razni naši pisci in iztisti oni, ki so se lotili pisarjevanja in pisateljevanja, ne da bi bili prebrali poprej vsaj kakšne slovanske knjige, dasi vedó prav dobro, da brez učenja ni možno pisati pravilno prav nobenega jezika, kar koli jih žive na grešnej tej zemlji, najmanj pa še našega. Ki je prava pravcata divotina med raznimi ruglini.

Trgovinske brzojavke in vesti.
Bistrica. Pšenica: za jesen 6.87—6.88. Za junija
spomlad 1896 6.68 — do 6.70. Oves za spomlad 6.45—6.50.
Rž za spomlad 6.50—6.55. Koruza za juli—avgust 4.14—4.15
— maj—junij 1896 3.97—3.99.
Pšenica: nova od 78 kil. f. 6.90—7.05 od 79 kil. f.
7—7.10. od 80 kil. f. 7.05—7.15 od 81 kil. f. 7.10
—7.20. od 82 kil. for. — — — — —. — — — — —. — — — — —.
proso 6.15—6.50.
Pšenica: Dobro povpraševanje. Prodaja 24000 mt.
st. Oves in rž danes malo mirneje. Vreme: lepo.
Praga. Noraturirani sladkor for. 16.05, oktober-
december 14.87.
Praga. Centrifugal novi, postavljene v Trst s
carino vred odposiljatelj praeji f. 34.25—34.50 Concessae
36.25—36.50 Četvorni 37.25—37.50. V glavah (sodih) 38.75
Havre. Kava Santos good average za april 82—, za
avgust 80.25.

„Pri zlatem levu“ v Prazi.